Mgr. Hanssen
Onderwijsexperts
in gehoor, spraak en taal

Kleuteronderwijs
Mgr. Hanssen

Woord vooraf

Aangenaam! Mgr. Hanssen is de naam

Beste ouder(s), verzorger(s),

Voor u ligt het informatieboekje over de kleutergroepen TOS (Taal Ontwikkelings Stoornissen) en SH/Doof.
Hiermee willen wij u graag informeren over het onderwijs aanbod in de groepen, het leerlingvolgsysteem en de activiteiten in de kleutergroepen. Tevens leest u ook nog een aantal tips vanuit de logopedie en activiteiten-en voorleestips voor thuis. Wij hopen u op deze wijze een helder beeld te geven van de werkwijze in de kleutergroepen. Mocht u naar aanleiding van deze informatie (aanvullende) vragen hebben, neem dan contact op met uw groepsleerkracht.

Team kleutergroepen Mgr. Hanssen

Wennen aan school

Als eerste vinden we het belangrijk dat de kinderen wennen aan de schoolsituatie. Dit houdt in dat ze elkaar leren kennen, ze ons leren kennen, de regels van de klas leren kennen, het klassenprogramma, de speelplaats etc. Heel belangrijk daarbij is dat de kinderen zich prettig voelen en ons leren vertrouwen. Deze basis hebben we nodig om samen goed te kunnen functioneren/leren.

Het onderwijsaanbod in onze kleutergroepen

Onze visie op onderwijs is bepalend voor het onderwijs van elke dag. In het onderwijsconcept Basisontwikkeling komen onze uitgangspunten het meest tot zijn recht.
Vooral omdat er rekening gehouden wordt met de manier waarop het jonge kind, de kleuter, "leert". De kleuter wil spelend bezig zijn en op deze manier de omringende wereld ontdekken.
Daarom wordt het leren niet vanuit leervakken gestimuleerd, maar vanuit verschillende betekenisvolle spelactiviteiten. Door deze activiteiten wordt het kind uitgedaagd om zich verder te ontwikkelen.
De leerkracht zorgt ervoor dat de kleuter zich in die spelactiviteiten voldoende vaardigheden kan eigen maken om straks te leren lezen, schrijven en rekenen.
De ontwikkeling van specifieke kennis en vaardigheden is een belangrijk doel van ons onderwijs, maar niet het enige doel. We staan voor een brede ontwikkeling van de kleuter en daarom zijn ook doelen zoals omgaan met andere kinderen, zelfstandigheid, wereld verkennen, redeneren, probleem oplossen en communiceren belangrijk.
Binnen de activiteiten worden de kinderen enorm gestimuleerd om taal te gebruiken, zowel onderling als met de leerkracht. Dit vinden we heel belangrijk, voor zowel onze TOS- als SH/doof kinderen.

Werken rond een thema

Al die activiteiten staan niet los van elkaar.
Ongeveer elke 5 weken wordt er gewerkt rond een thema. De leerkracht kiest bewust thema's die voor het kind herkenbaar zijn en die zijn interesse hebben.
Kinderen worden ook gestimuleerd om allerlei zaken over het thema te verzamelen of te maken. Leerkrachten maken het thema via de weekbrief ook bij de ouders bekend. Door samen met het kind thuis te zoeken naar foto's en ander materiaal over het thema, wordt het kind extra gestimuleerd en is er een verband tussen school en thuis. Met al deze materialen wordt een themahoek en eventueel thematafel ingericht. In deze themahoek en thematafel speelt taalgebruik een grote rol. In de kringactiviteiten wordt ingespeeld op het spel in de themahoek en de materialen op de thematafel en worden situaties en begrippen uitgediept. Zo worden woorden veelvuldig gebruikt en onthouden. De logopediste sluit met haar taaloefeningen aan bij dit thema.

De activiteiten in de kleutergroep

Spelactiviteiten

Dit kan de huishoek zijn en de een hoek die apart ingericht wordt in het kader van het thema, de themahoek.
Binnen het thema boodschappen doen bijvoorbeeld, wordt er samen met de kinderen een winkel ingericht. Ze moeten meedenken over de materialen die nodig zijn , alvorens het echte "spel" kan beginnen.

Bouwactiviteiten

In de bouwhoek spelen de kinderen met verschillende blokken.
De allerkleinsten experimenteren met het materiaal en maken hun eigen bouwwerk. Al naar gelang de ontwikkeling wordt er vanuit het thema een bouwopdracht gegeven. Kinderen denken mee hoe ze dit verder uitwerken.
Bij het thema huizen, worden huizen gebouwd, al of niet met verschillende vertrekken. Met poppetjes auto's en ander materiaal spelen kinderen met elkaar allerlei situaties uit.

Knutselactiviteiten

Rondom een thema wordt er van alles geknutseld in de klas. Hierbij worden allerlei motorische vaardigheden en technieken aangeleerd zoals; Knippen, prikken, vouwen, pengreep enz. Ook de creatieve ontwikkeling van de kinderen wordt middels deze activiteiten gestimuleerd.

Gespreksactiviteiten en andere kringactiviteiten

In deze activiteit krijgt communicatie en taalontwikkeling veel aandacht.
Voor onze kinderen is het belangrijk om specifiek aandacht te besteden aan de communicatievaardigheden. Hierbij kunt u denken aan: luisterhouding, gelaatsgerichtheid, gehoorapparatuur bij SH/Doof, het gebruiken van ondersteunende gebaren en NmG bij SH/Doof, beurtneming en concentratie. Elke dag beginnen we met een gespreksactiviteit in de kring. Kinderen vertellen hun ervaringen. Ondersteunend hierbij kan de informatie zijn die ouders in het klappertje of schriftje schrijven. Kinderen bekijken de dagritmekaarten. Via deze kaarten zijn ze op de hoogte van de activiteiten van die dag.

In de kringactiviteit speelt het prentenboek een belangrijke rol. Het is uitgangspunt voor taalactiviteiten. De leerkracht kiest een prentenboek dat past bij het thema. Het aanbieden van een boek en het voorlezen gebeurt steeds op dezelfde manier. Door de kleurige platen kunnen de kinderen het verhaal goed volgen. Het prentenboek wordt meerdere keren voorgelezen, waardoor de kinderen nieuwe woorden vaker horen en ook zelf gaan gebruiken. Met allerlei spulletjes en speelgoed wordt er een verteltafel opgebouwd.
Hier wordt het verhaal door de kinderen nagespeeld en ook naverteld. Ook kan de logopediste hier met woord- en zinsbouwoefeningen bij aansluiten.

Woordenschatactiviteiten
Woordenschatontwikkeling is de basis van de taalontwikkeling van jonge kinderen. In ieder thema staat een aantal woorden centraal die tijdens de activiteiten in de klas spelenderwijs worden aangeboden. Kinderen komen gedurende het thema veelvuldig met deze woorden in aanraking, zodat de kinderen de woorden uiteindelijk actief kunnen gebruiken. Gedurende het thema kan het ook zijn dat er gevraagd wordt aan het kind om vanuit thuis zelf voorwerpen/ plaatsjes/foto's mee te nemen van de betreffende woorden.

Gesprekken met kinderen
Er worden veel gesprekjes met de kinderen gevoerd in de groep. Naar elkaar luisteren en met elkaar praten over verschillende onderwerpen, waaronder actuele gebeurtenissen, ervaringen van kinderen, thema-gerelateerde onderwerpen, het weer, de seizoenen is belangrijk voor de taalontwikkeling van de kinderen.

Lees- en schrijfactiviteiten
Het is belangrijk om de kinderen zo vroeg mogelijk bekend te maken met geschreven taal. Zo maken ze spelenderwijs kennis met begrippen als zinnen, woorden, letters. Ze gaan ook letters herkennen, te beginnen met de letters van hun eigen naam.
De leerkracht schrijft regelmatig een versje of liedje op een groot vel papier. Tijdens het lezen wordt elke regel aangewezen, kinderen zetten kringen om de woorden en kijken naar letters en ze luisteren naar klanken. Ook gaan ze zelf woorden nastempelen en schrijven ze iets op voor de leerkracht of de andere kinderen.

Reken- en wiskundige activiteiten
Deze activiteiten staan niet op zichzelf, ze krijgen betekenis binnen het thema. Deels vinden de activiteiten binnen de kringactiviteiten plaats en ze zijn onderdeel van de andere speel- en werkhoeken.

Aansluiten bij de ontwikkeling van het kind

De aangeboden activiteiten sluiten aan bij hetgeen het kind al kan.
Ze dagen het kind uit om ook een stapje verder te gaan. De leerkracht volgt de ontwikkeling van het kind, zodat ze weet wat het kind al kan en wat het kind nog niet alleen kan, maar wel als je als leerkracht meedoet.
Zo brengt de leerkracht het kind een stapje verder in de ontwikkeling.

Leerlingvolgsysteem

Bij het onderwijs aan jonge kinderen hebben wij, binnen
de Mgr. Hanssenschool gekozen voor het kleutervolgsysteem Digikeuzebord waarbij observatiegegevens systematisch worden vastgelegd. Digikeuzebord is een observatie/registratie-instrument aan de hand waarvan het ontwikkelingsverloop van het kind over langere tijd kan worden geregistreerd.

Dit vullen we aan met de gegevens die we ontvangen met de jaarlijkse logopedische onderzoeken van Adelante. Met Adelante zijn protocollen van taaltests per leeftijd afgesproken en wij verwerken de gegevens van de afgenomen taaltests in onze groepsplannen.
De spraak- taalontwikkeling volgen we ook middels de leerlijnen van Digikeuzebord, deze gegevens helpen ons om een gericht groepsplan op te kunnen stellen.
We nemen Cito “rekenen voor kleuters” in de groepen 2 af om objectieve gegevens te kunnen gebruiken bij het opstellen van het (thematisch)groepsplan. Deze toets wordt één keer per jaar afgenomen, in januari. Dit schooljaar wordt deze toets voor de laatste keer afgenomen aangezien de overheid heeft besloten deze toets m.i.v. het schooljaar 2020-2021 te laten vervallen.
Ten slotte worden in de groepen 2 de toetsen vanuit het protocol ‘Dyslexie’ afgenomen .

De groepsoverzichten en themaplanners, die door de leerkrachten gedurende het schooljaar gevuld worden, zijn uitgangspunt voor het handelen in de klas.
Vijf keer per jaar vindt een groepsbespreking plaats, waarbij de ontwikkeling en de voortgang van uw kind wordt besproken. Bij deze bespreking zijn naast de groepsleerkracht van uw kind, de logopedist(e) en de intern begeleider aanwezig. Drie keer per jaar vinden oudergesprekken plaats. U krijgt bijtijds een uitnodiging van de desbetreffende leerkracht.

Tips vanuit logopedie

Uw kind heeft een eigen manier van vertellen.
Deze manier is anders dan onze volwassen manier van praten.
Stapje voor stapje zoekt een kind aarzelend zijn weg in onze taal.
Praten begint met het maken van klanken, pas later komen woordjes en nog later komen zinnetjes.
Praten begint met pogingen tot praten. Het is belangrijk dat u met uw kind 'in gesprek' komt.
Ook als uw kind nog geen woordjes zegt kunt u met uw kind praten.

Geef aandacht aan het praten

Iedere keer dat uw kind iets probeert te vertellen, is belangrijk. Ook al is uw kind moeilijk te verstaan of te begrijpen, geef uw kind de aandacht door bijvoorbeeld te luisteren, knikken, herhalen, contact te maken. Dan werkt taal: er is contact.

Gebruik korte en eenvoudige zinnen

Als u uw kind veel wil vertellen of u wil hem/haar iets vragen iets om te doen: splits dit dan op in kortere stukjes. Wacht totdat u ziet dat uw kind u begrijpt en ga dan pas door. Het verwerkingstempo van taal ligt bij kinderen lager dan bij volwassenen, zeker wanneer taal ook nog eens moeilijk voor hen is.

Langzaam spreken

Veel belangrijker dan u vaak denkt: langzamer spreken dan u normaal doet. Op deze manier kan uw kind de taal die hij/zij van u hoort beter verwerken. Bovendien leren zij zelf dan ook langzamer te spreken, waardoor ze meer aandacht krijgen voor de eigen taal. Het is een moeilijke gewoonte om het spreektempo te vertragen, maar u helpt uw kind er goed mee.

Verwoord uw alledaagse handelingen

Ondersteun uw dagelijkse handelingen in de thuissituatie met taal. Als u bijvoorbeeld uw jas aantrekt, verwoord dit dan met "Ik trek mijn jas aan en ik maak mijn rits dicht". Op die manier wordt taal aan het handelen gekoppeld, en dat is precies de manier waarop door kinderen de betekenis van woorden wordt geleerd. Wees niet bang om dat wat u zegt, een woord of een zin, nog eens te herhalen. Daarmee geeft u uw kind de kans om nog eens te horen hoe u het zegt en wat u zegt.

Niet nadrukkelijk verbeteren

Als uw kind een klank, woord of zin verkeerd vertelt, wijs hem/haar hier dan niet nadrukkelijk op . Herhaal de zin van uw kind zelf nog eens en benadruk hierbij het verkeerd vertelde stukje op de goede wijze. Hierdoor hoort uw kind de klank, het woord of de zin toch juist. Uw kind hoeft echter niet te herhalen. Plezier in communicatie staat voorop.

Geen zin is soms ook prima

Soms kan het erg druk zijn thuis. Probeer toch om uw kind elke dag even speciale aandacht te geven om samen te praten door bijvoorbeeld over de dag te vertellen of samen een boekje te lezen. Als u samen met uw kind in een boekje bent het lezen mag hij/zij bij de plaatjes vertellen, maar dit hoeft niet. Laat plezier in communicatie altijd voorop staan. Ook door te luisteren naar u, leert uw kind veel nieuwe taal.

Samen spelen met uw kind

Samen spelen

Tijdens het samen spelen met poppetjes, knuffels, playmobil, lego etc. kan uw kind heel veel taal leren op een leuke, speelse manier.
Neem daarom de tijd om samen te spelen!

Bordspellen

Bordspellen of bijvoorbeeld spelletjes in teams zijn ontzettend leuk om samen te doen en uw kind op een spelende manier taal te laten ervaren en samen te communiceren. Denk aan rekentaal en inzicht in tellen (stapjes zetten na het dobbelen), beurtgedrag, taal (woorden, kleuren, voorwerpen, etc.), communicatie door vragen moeten stellen aan elkaar.

Tekenen, plakken, knippen

Ga met uw kind tekenen met kleurpotloden, viltstiften, verf enz. op grote vellen papier. Praat over de tekening. U kunt samen ook praten over de plaatjes die u samen uitknipt en opplakt in een schrift.

Plaatjes bekijken (in bijv. prentenboek/tijdschrift/lotto)

U kunt uw kind de plaatjes laten benoemen, de plaatjes laten sorteren bijv.: wat zie je in de kamer, wat zie je in de keuken? Laat uw kind een verhaaltje vertellen over een plaatje, help hem erbij als dat nodig is. U kunt het ook om beurten doen en elkaars verhaal navertellen. U kunt voorwerpen combineren, verschillen opmerken. U kunt het voorwerp omschrijven of de naam noemen. U kunt hem vragen stellen over de plaatjes bijv.: “wat kun je er mee doen?, wie gebruikt het vaak?, zie je het hier in de kamer?, nee?, waar kun je het dan wel zien?”
Moedig hem aan: “kun je er nog meer over vertellen?”

Winkeltje spelen

U kunt bijv. een klein winkeltje “bouwen” in de hoek van de kamer.
Geef het kind wat lege blikjes en doosjes; wat rozijntjes, koffiebonen enz. om erin te doen.
U kunt natuurlijk ook eventueel een winkeltje kopen.
Een weegschaaltje, kassa en namaakgeld verhogen de feestvreugde.

Spelen met boerderijfiguren, auto’s enz.

U kunt de dieren van alles laten beleven.
bijv.: Het paard gaat naar de koe
De koe eet.
Het paard heeft geen honger.

Samen lezen en zingen

Lees uw kind iedere dag voor bijvoorbeeld het slapen gaan, een verhaaltje of rijmpje voor of zing een liedje als uw kind dit leuk vindt.
Ga met uw kind plaatjes kijken en vertel erbij. Meer tips rondom voorlezen vindt u verderop in dit boekje.

10 voorleestips

Hoe?	Waarom?
1 Weet wat je leest U leest een boek eerst zelf, en bekijkt waar het boek precies over gaat: Wat is het probleem? Wat gebeurt er allemaal? Hoe loopt het af?	Als u weet waar het verhaal over gaat, kunt u van tevoren bedenken wat u kunt uitleggen en vragen tijdens het voorlezen
2 Maak een eigen voorleesritueel Lees het boek voor op een rustige plek en op een gezellig moment van de dag. Dat hoeft niet alleen voor het slapen gaan te zijn. Misschien zijn er in huis voorwerpen die passen bij het boek? Pak ze er bij!	Met een pop of een knuffel die lijkt op 1 van de hoofdpersonen in het verhaal, kunt u het verhaal "naspelen". Als u dat regelmatig doet, ziet een kind steeds beter hoe verhalen in elkaar zitten".
3 Bekijk samen de kaft Lees de titel van het boek voor en praat met uw kind over de voorkant. Maak het nieuwsgierig naar het verhaal.	Als u de kaft samen bekijkt, kunt u samen met uw kind bedenken waar het boek over zou kunnen gaan.
4 Laat uw kind vertellen Geef uw kind gelegenheid om iets te zeggen als u het verhaal voorleest. Het gaat erom dat uw kind praat, dus alle opmerkingen over het verhaal zijn goed.	Uw kind heeft eigen ideeën en gevoelens over het verhaal en kan ook meepraten vanuit eigen ervaringen. Daar kunt u dan weer op ingaan. Zo blijft uw kind betrokken bij het verhaal.
5 Speel in op reacties Neem opmerkingen van uw kind serieus. Vraag bijvoorbeeld door als uw kind een opmerking tussendoor maakt.	Kinderen hebben veel te vertellen. Het is leuker om mee te gaan met de verhalen van de kinderen, dan strak vast te houden aan het boek.
6 Voorspel samen het verhaal Vraag op spannende momenten aan uw kind hoe het verhaal verder zou kunnen gaan.	Door na te denken over wat er allemaal kan gebeuren, denken kinderen goed na. Hierdoor leren ze in hun dagelijkse leven ook beter om naar oplossingen te zoeken voor problemen.
7 Besteed aandacht aan moeilijke woorden Bedenk welke woorden moeilijk voor uw kind kunnen zijn. Als uw kind het woord niet kent, kunt u helpen.	U kunt uw kind helpen om nieuwe woorden te leren door bij een moeilijk woord een plaatje aan te wijzen, iets voor te doen, of een voorbeeld te geven. Zo onthoudt uw kind het woord beter.
8 Maak het levendig U kunt tijdens het voorlezen ondersteunende geluiden of bewegingen maken of uw kind vragen om iets (voor) te doen.	Het verhaal wordt steeds duidelijker en uw kind blijft enthousiast.
9 Praat na over het boek Laat uw kind het verhaal navertellen aan een broertje of zusje.	Door het verhaal aan een ander te vertellen en erover na te praten gaat uw kind het verhaal beter begrijpen.
10 Lees het boek meerdere keren voor Waarschijnlijk zal uw kind vragen om het boek nog een keer voor te lezen. Dat is ook goed. Uw kind leert er iedere keer weer iets nieuws van.	Als uw kind het prentenboek een paar keer heeft gezien, gaat hij het verhaal steeds beter begrijpen. Uw kind leert dan steeds weer nieuwe dingen